

Економічна теорія як фундаментальна суспільна наука

1. *Предмет економічної теорії.*
2. *Функції економічної теорії.*
3. *Методи пізнання економічних процесів і явищ та їхня класифікація*
4. *Становлення і основні етапи розвитку економічної теорії*

1. Предмет економічної теорії

- **Економічна теорія** - це наука, що досліджує поведінку людей, спрямовану на ефективне господарювання в умовах обмежених ресурсів з метою задоволення своїх безмежних потреб.
- Залежно від мети функціонування:

Позитивна	Нормативна
Ставить за мету всебічне пізнання економічних процесів і явищ, розкриває їхні взаємозв'язки і взаємозалежності	З'ясовує об'єктивні процеси, дає їм оцінку, робить висновки і розробляє рекомендації щодо удосконалення економічної системи
Які вони є?	Як повинно бути?

1. Предмет економічної теорії

Розділи економічної теорії

Основи економічної теорії (політекономія)

Мікроекономіка

Макроекономіка

Мезоекономіка

Мегаекономіка

Економічні закони — об'єктивні закони розвитку суспільства, що відображають внутрішньо необхідний, сталий та істотний зв'язок між протилежними сторонами економічних явищ, процесів, систем

- Економічні закони, як і закони природи, мають об'єктивний характер, тобто виникають та існують незалежно від волі і свідомості людей. Вони зумовлюються наявними соціально- економічними умовами

Відмінності

Економічні закони:

- є законами господарської діяльності людей і поза нею не існують;
- мають історично минутий характер
- відкриттю та використанню їх людиною протидіють сили суспільства, що сходять з історичної арени

Закони природи:

- є законами природи і можуть діяти поза людським суспільством (закон всесвітнього тяжіння);
- діють довічно і завжди;
- відкриття та використання відбуваються відносно спокійно, не викликаючи суттєвих соціально- економічних суперечностей

2. Функції економічної теорії

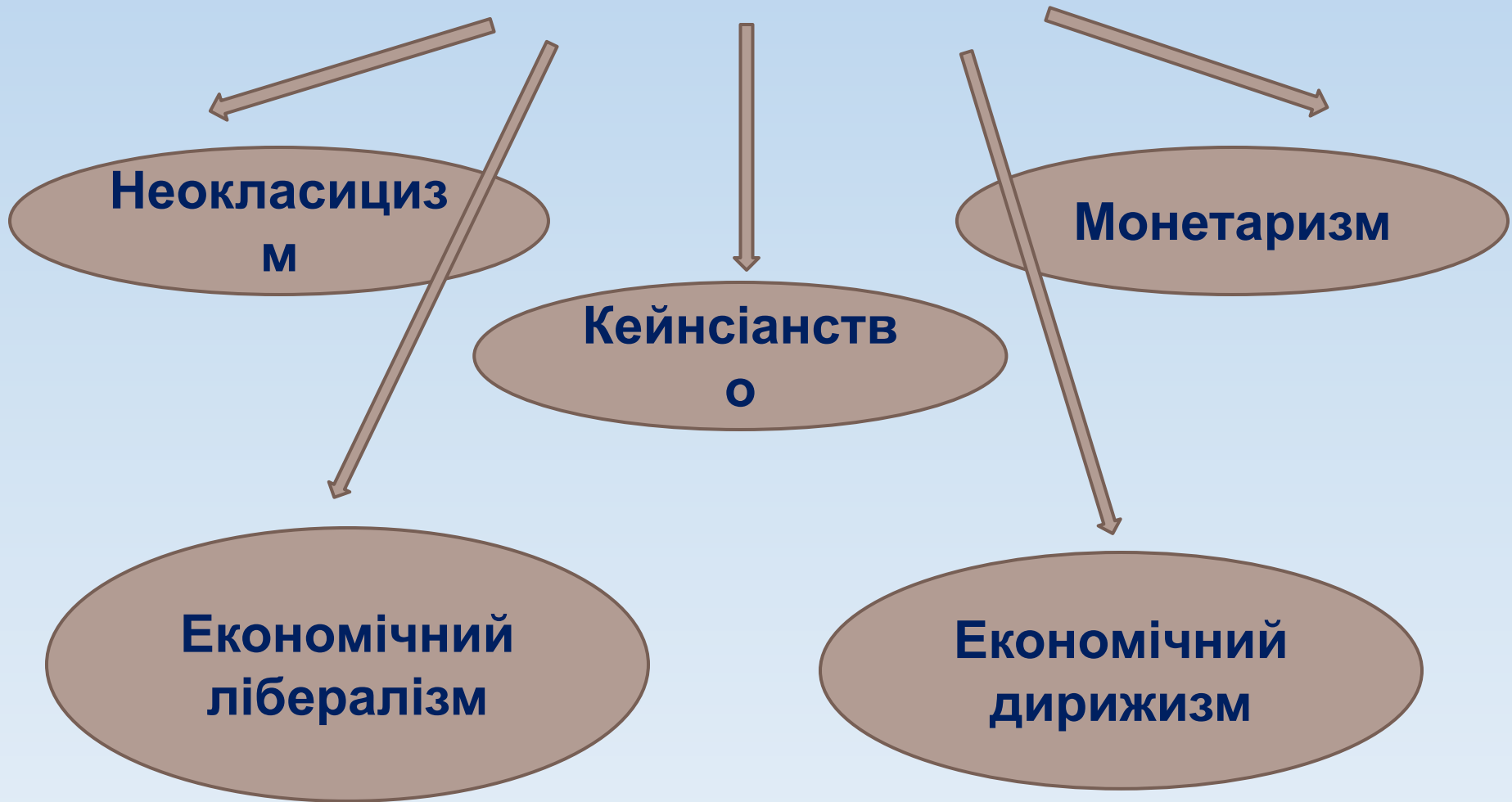
3. *Методи економічної теорії* – сукупність прийомів, засобів і принципів, за допомогою яких досліджуються категорії і закони функціонування та розвитку економічних систем

4. Становлення й основні етапи розвитку економічної теорії

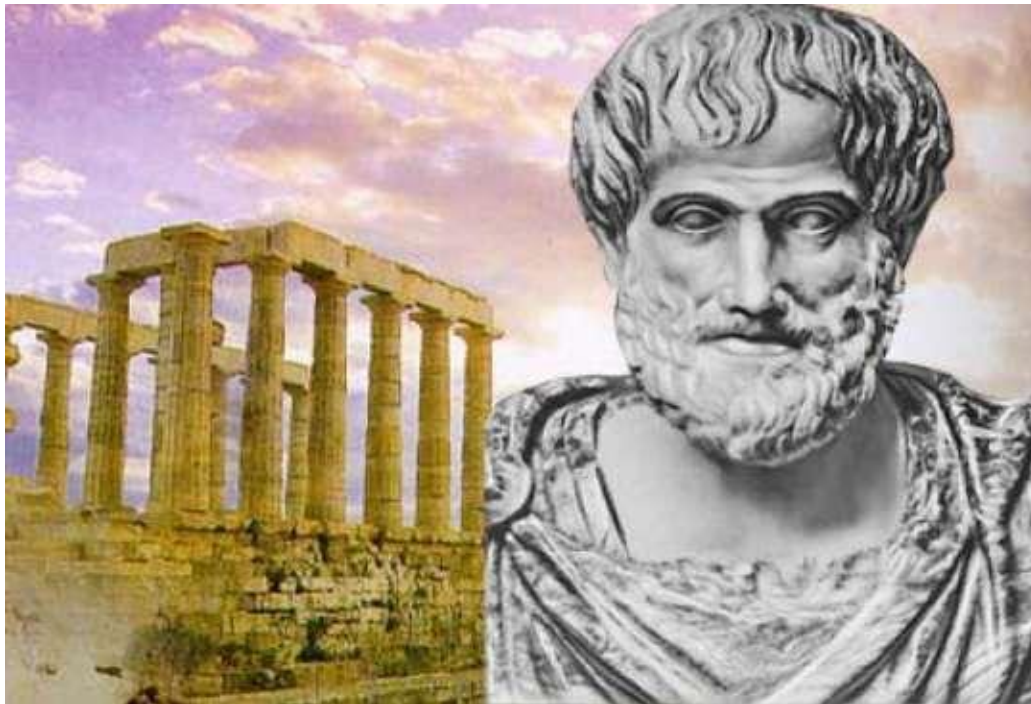

Сучасна політекономія

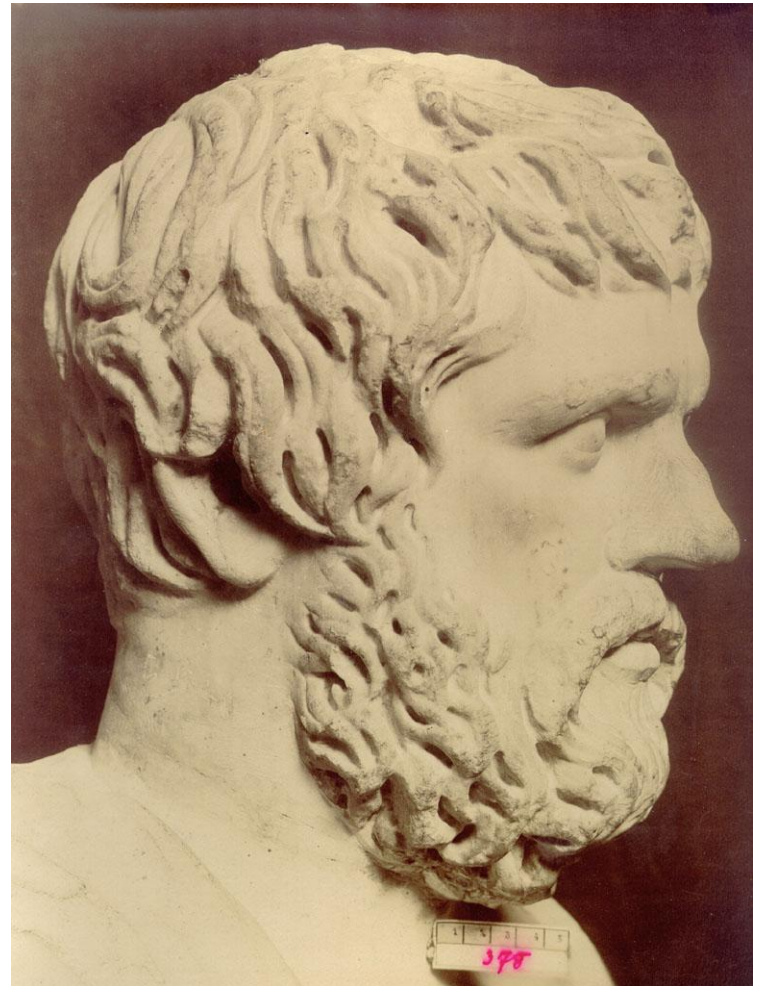
Мислителі докапіталістичного періоду

- Арістотель (384–322р.до н. е.)Вніс великий вклад у розвиток економічної науки своїм аналізом форм вартості, дуальності товару і розвитку форм торгівлі. Цікаві його міркування про шляхи придбання багатства і задоволення потреб. Головна праця Арістотеля -

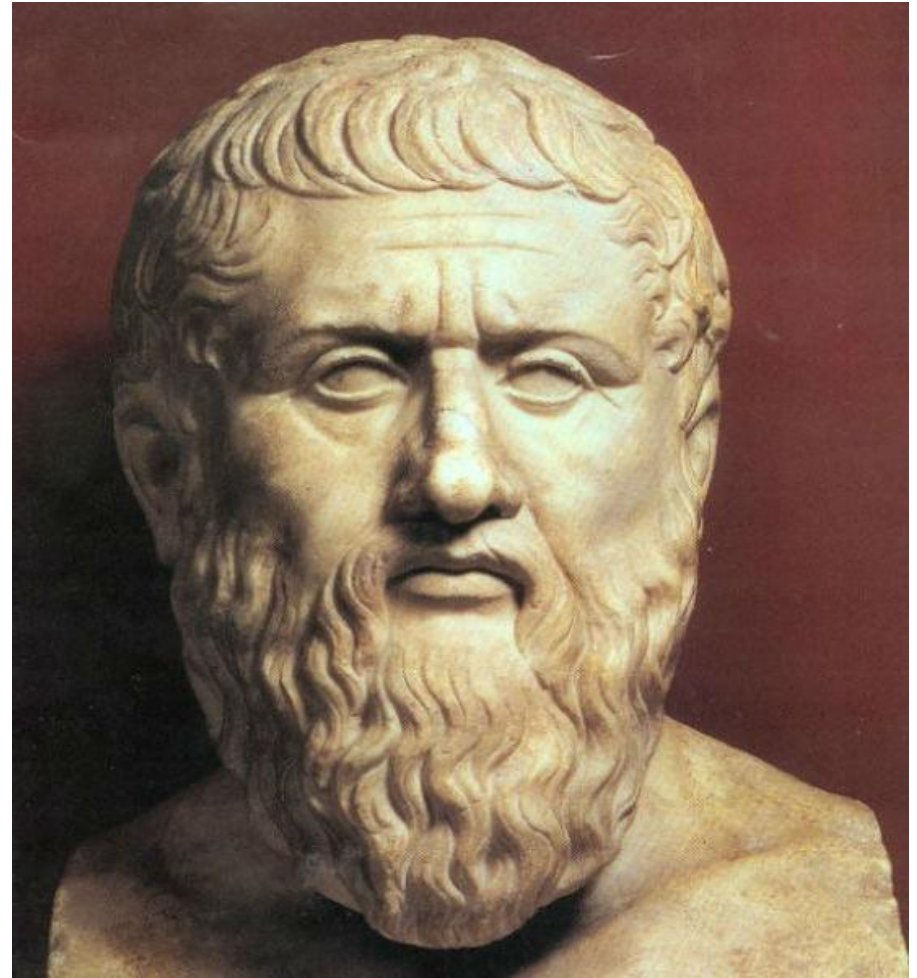
Ксенофонт (430–355рр. до н. е.)

- В історію економіки він увійшов як учений, який вперше дав аналіз поділу праці, цінність товару, розглядав як споживчу вартість, так і мінову вартість.

Платон (427-347рр. до н. е.)

- Прийнято вважати, що слово "економіка" було придумано саме їм. Найбільш відома його робота «Політика чи держава», в якій він створює проект ідеальної держави.
- Але ні в стародавньому світі, ні в період середньовіччя ще не було самостійної економічної науки.

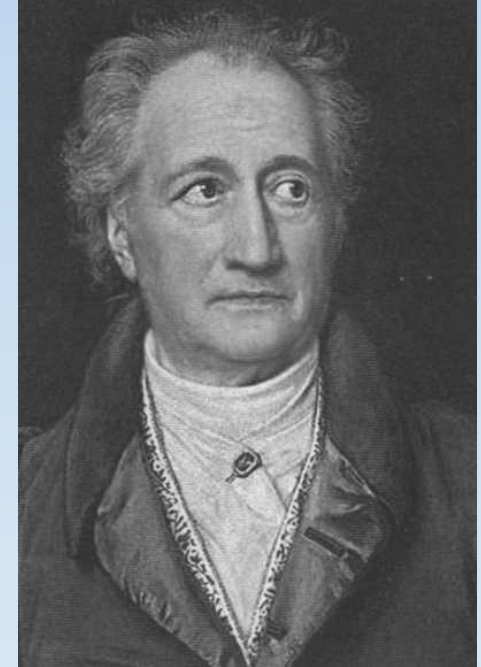

Меркантилізм XV-XVII ст.

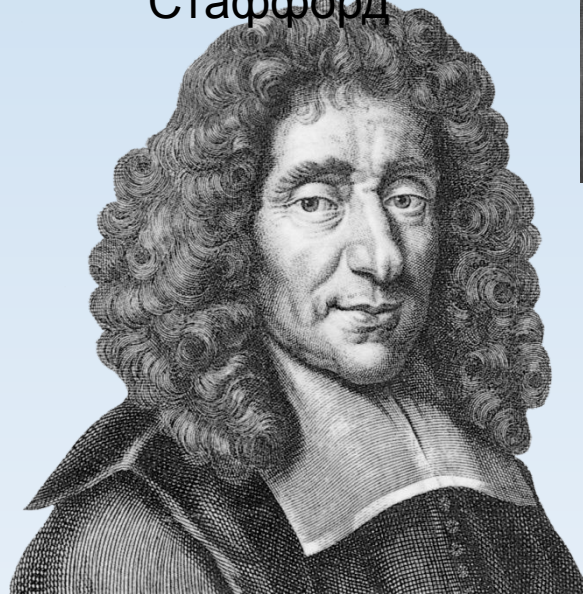
Цей перший напрямок політичної економії почав формуватися ще в останній третині XV ст. (рис. 1.1). Широкого розвитку він набув з другої половини XVI ст. Його називають меркантилізмом (від італійського мерканте — торговець, купець). Основним положення меркантилізму, що джерелом багатства є торгівля. Представники: Томас Мен (1571—1641), Вільям Стаффорд (1554—1612) Антуан Монкретьєн (1575—1621).

Вільям
Стаффорд

Томас
Мен

Антуан

Фізіократи XVII-XVIII ст.

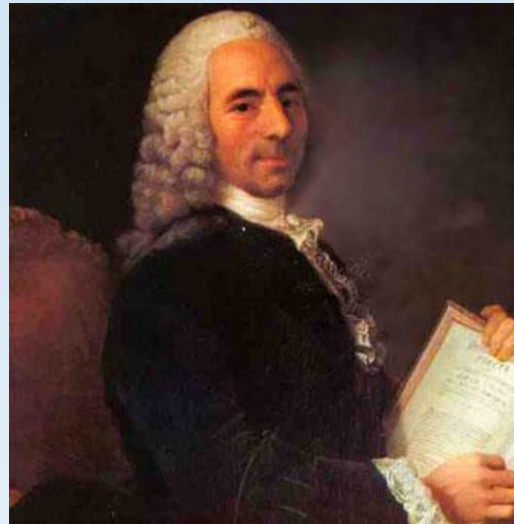
Фізіократи (назва походить від грецьких слів фізис — природа і кратос — влада) вважали, що джерелом багатства є виробництво, яке обмежували землеробством. Промисловість вони розцінювали як непродуктивну сферу. представники Франсуа Кене (1694—1774), Жак Тюрго (1727—1781) і Віктор Мірабо (1715—1789).

Жак
Тюрго

Віктор
Мірабо

Франсуа
Кене

Класична політекономія XVII-XIX ст.

- З середини XIX ст. розвиток політичної економії йшов у двох протилежних напрямках — прагматичному і марксистському. Прагматичний напрям марксистки називають вульгарним. Назва походить від латинського *vulgaris* — грубий, спрощений. Представники прагматичного напрямку основну увагу зосередили на використанні основних факторів виробництва для одержання прибутку та економічного зростання.

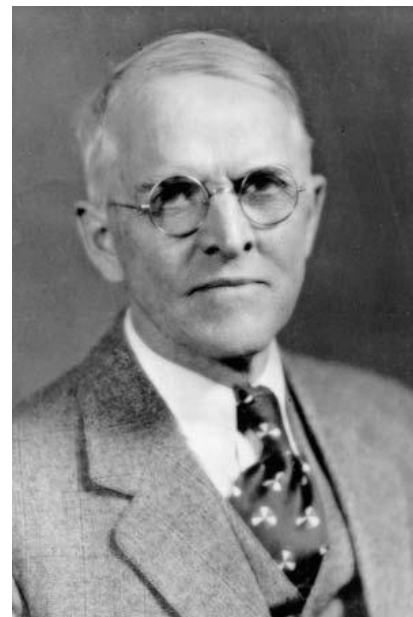
Видатними представниками прагматичного напрямку були Томас Роберт Мальтус (1766—1834), Джеймс Міль (1773— 1836) в Англії, Жан-Батіст Сей (1766—1832) у Франції. У ХХ ст. — Фрідріх фон Гаек в Англії, Веслі Мітчел та Поль Самуельсон у США.

Томас Роберт
Мальтус

Джеймс
Міль

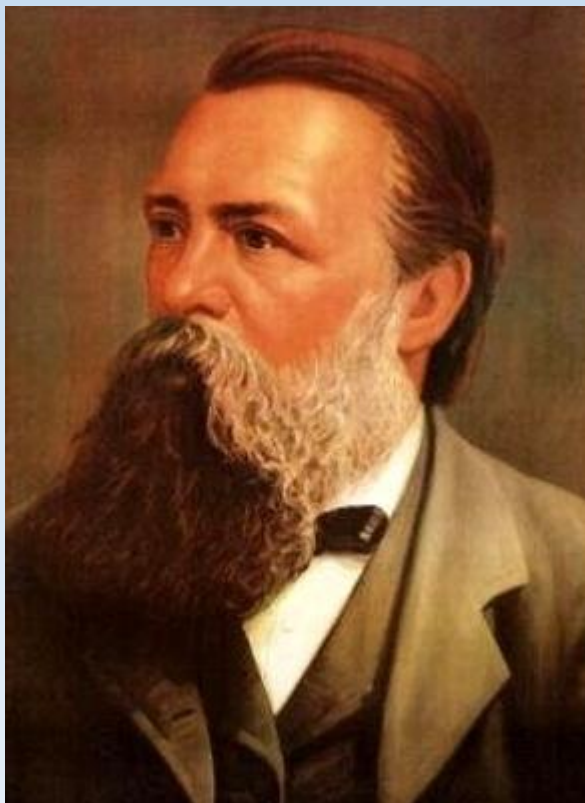

Мітчел та
Поль
Самуельсон

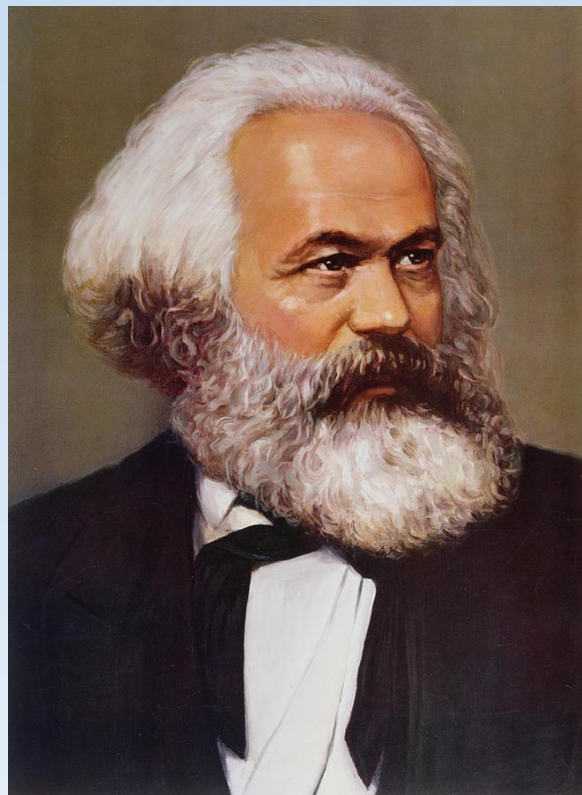

Фрідріх фон
Гаек

- Як протипага прагматичній політекономії в середині ХІХ ст. виникає марксистська політекономія. її основи заклали Карл Маркс (1818—1883) і Фрідріх Енгельс (1820—1895). Вони зосередили свою увагу на дослідженні суперечностей капіталізму і намагалися довести неминучість його загибелі.

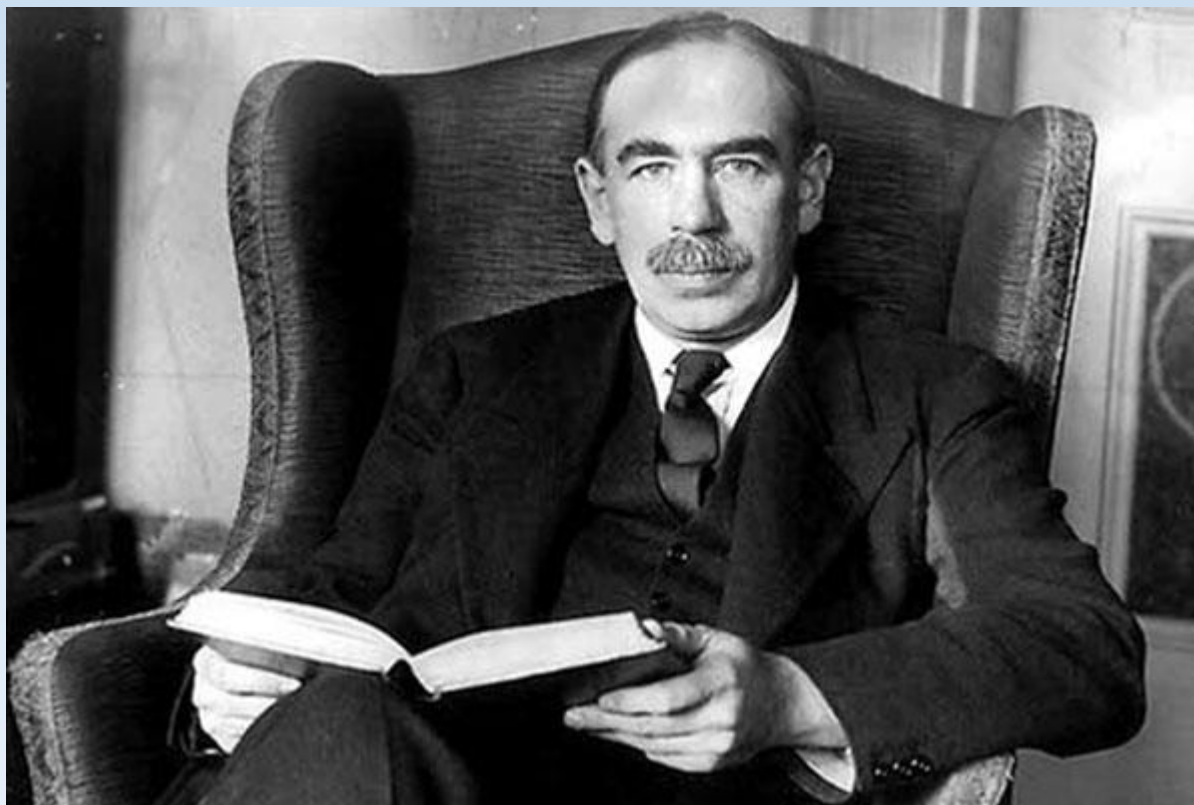

Фрідріх
Енгельс

Карл
Маркс

□ **Кейнсіанство** — один із провідних напрямів економічної думки, який обґрунтовує необхідність втручання держави в економіку. Він сформувався в 30-х роках ХХ ст. Головним його представником є англійський економіст Дж. Кейнс. У 1936 р. він опублікував монографію "Загальна теорія зайнятості, процента і грошей".

- **Неокласицизм.** Узяв на себе функцію захищати капіталізм від марксизму. Його представники роблять спробу сформулювати закономірності оптимального режиму господарювання економічних одиниць в умовах вільної конкуренції.
- Досить впливовим напрямом є **монетаризм.** Монетаристи надають вирішального значення в регулюванні економіки грошовій системі. Головною умовою стійкого розвитку вони вважають планове (4—5% на рік) зростання грошової маси в обігу. Монетаристська концепція лежить в основі діяльності Міжнародного валютного фонду (МВФ). Монетаризм є основою офіційної економічної політики і в Україні.

- **Економічний лібералізм** (теорія економічної свободи). Його представники виступають проти втручання держави в економіку, природним регулятором вважають ринок.
- **Економічний дирижизм**. Представники цього напрямку вказують на важливість регулювання економіки державою. Вони допускають націоналізацію та утворення державного сектора, державне фінансування, планування економіки та адміністративний контроль над кредитом, цінами та заробітною платою.